

УДК 159.943:159.922.8.

Турба О.О.¹, Лебеденко В.В.²

¹ канд.соціолог.наук, доцент НУ «Запорізька політехніка»,

² студ. СН-218 НУ «Запорізька політехніка»

ПРОБЛЕМА СУЇЦИДУ СЕРЕД СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ: ПРИЧИНИ ТА ПРОФІЛАКТИКА

Однією з найактуальніших проблем сьогодення є проблема самогубства, а особливо зростання кількості суїцидів у підлітків та молоді. Особливо складним завданням є аналіз причин та мотивів підліткового самогубства, адже підлітковий вік є найскладнішим, найсуперечливішим періодом, певні риси особистості роблять період дорослішання суїцидонезбезпечним в житті людини. Саме завдяки емоційно незрілій психіці та егоцентричним проявам у ситуації конфлікту серед неповнолітніх не працюють такі антисуїцидальні мотиви як духовні цінності, віра, співчуття, прихильність.

Підтвердженням цього є статистика, суїцид є другою після нещасних випадків причиною смерті у молодих людей у віці від 15 до 20 років, думки про самогубство виникають у кожного п'ятого підлітка, за прогнозами дослідників, в наступні 10 років число суїцидів буде швидше рости у підлітків у віці від 10 до 14 років.

Досліджуючи проблему суїцидів, науковці визначають такі основні чинники самогубств серед підлітків:

1. Переживання образи, самотності, відчуженості, неможливості бути зрозумілим іншими.

2. Переживання втрати батьківської любові або неподілене кохання, ревності.

3. Переживання, пов'язані зі смертю, розлученням чи залишенням родини кимось з батьків.

4. Почуття провини, сором, зневажене самолюбство, незадоволення собою.

5. Страх ганьби, глузування, приниження.

6. Страх покарання, небажання вибачитися.

7. Любовні невдачі, сексуальні ексцеси, вагітність.

8. Почуття помсти, протесту; злість, загроза, вимагання.

9. Бажання повернути до себе увагу, викликати співчуття, уникнути неприємних наслідків, відійти від важкої ситуації.

10. Співчуття або наслідування друзям, героям книжок, фільмів („ефект Вертера”). [2, с. 85].

До сфери впливу родини відносяться десь до половини суїцидальних мотивів, які зареєстровані статистикою. Провідними з них є: розлучення батьків, психологічне неприйняття дитини батьком та матір'ю, виховання в умовах бездоглядності, ізоляція в сім'ї, „моральний гнів” батьків, емоційна відчуженість членів родини, міжособистісні конфлікти подружжя, цілодобове утримання дитини у дитячому будинку, школи - інтернаті, на відстані від помешкання батьків, втрата батька або матері, близьких родичів [3, с. 105].

Для подолання та профілактики суїцидів соціальні працівники та психологи використовують такі методи:

1. Консультативна робота з батьками, педагогами, учнями, спрямована на зняття факторів, що спонукають чи провокують суїцид.

2. Проведення індивідуальних консультацій з педагогами у кільких закладах і батьками дітей із групи суїцидального ризику.

3. Проведення циклу бесід з підлітками про цінність особистості й сенс життя; «Невпевненість у собі», «Конфлікти», «Підліток і дорослий», «Спілкування з дорослими», «Спілкування з однолітками протилежної статі», «Основні проблеми підліткового віку», «Стрес і депресія».

4. Залучення підлітків до громадської діяльності (спортивні секції, гуртки.), культурно-виховних заходів, які сприяють формуванню позитивних громадянських, естетичних почуттів, духовності учнів і педагогів. [1, с. 44-59].

Треба також зазначити, що проблема самогубства тісно пов'язана з проблемами у родині неповнолітнього, бо саме тут створюються установки та цінності особистості, моделюються її засоби адаптації до середовища та її особистісні позиції у ситуації конфлікту. Якщо дитина виховується не в благополучній родині, то частіше за все вона виступає джерелом суїцидогенних настроїв, благополучній сім'ї, найчастіше виступають як фактор, який протидіє реалізації потенційних суїцидальних тенденцій. Саме тому, при побудові профілактичної роботи, особливу увагу слід уділяти роботі з сім'єю підлітка, який виказує суїцидальні наміри.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Амбрумова А.Г. Индивидуально-психологические аспекты суицидального поведения: Актуальные проблемы суицидологии. М., 2009. с. 44–59

2. Бехтерев В.М. О причинах самоубийства и о возможной борьбе с ними. – СПб., 1912. – 85 с.

3. Тимченко О.В. Структура суїцидальної поведінки: Наукові записки Харківського військового університету. Соціальна філософія, педагогіка, психологія. Харків : ХВУ, 2001. – 105 с.